

موضوع	دستورالعمل اجرایی موضوع ماده 251 مکرر الحاقی 1371/02/07 قانون مالیات‌های مستقیم مصوب 1366 و اصلاحات بعدی آن
شماره: 213703 تاریخ: 1401/10/14	
«دستورالعمل اجرایی موضوع ماده 251 مکرر الحاقی 1371/02/07 قانون مالیات‌های مستقیم مصوب 1366 و اصلاحات بعدی آن» بخش اول- آیین دادرسی موضوع ماده 251 مکرر قانون مالیات‌های مستقیم فصل اول - عناوین و تعاریف: ماده (1) واژه‌ها و اصطلاحات به کار رفته در این دستورالعمل به شرح زیر می باشد: الف) قانون: قانون مالیات‌های مستقیم مصوب اسفند ماه 1366 و اصلاحات و الحاقات بعدی آن. ب) وزیر: وزیر امور اقتصادی و دارایی. ج) مرکز: بنا به ضرورت و به موجب مجوز شماره 37275/91/212 مورخ 1391/9/22 معاونت توسعه مدیریت و سرمایه انسانی وقت رئیس جمهور، دبیرخانه هیأت سه نفری 251 مکرر و دبیرخانه تشخیص صلاحیت حرفه‌ای حسابداران رسمی وزارت متبوع با هم ادغام و در ساختار وزارت امور اقتصادی و دارایی با شرح وظایف جدید، با عنوان «مرکز عالی دادخواهی مالیاتی و تشخیص صلاحیت حرفه‌ای» معرفی گردید. د) هیأت: هیأت مستشاری سه نفره موضوع ماده 251 مکرر قانون مالیات‌های مستقیم الحاقی 1371 و اصلاحات بعدی آن. ه) دادرس: یکی از کارمندان تعریف شده مرکز می باشد که وظیفه بررسی شکایات واصله و انجام تحقیقات و اظهار نظر کارشناسی نسبت به پذیرش یا عدم پذیرش شکایات و انجام سایر امور محوله را عهده‌دار است. و) شاکی: شخص حقیقی یا حقوقی است که نسبت به نا عادلانه بودن مالیات قطعی شده معترض و در مرکز عالی دادخواهی مالیاتی و تشخیص صلاحیت حرفه‌ای طرح شکایت می نماید. ز) نماینده قانونی شاکی: شخصی است که به موجب قوانین و مقررات مربوطه به نمایندگی از شاکی اقدام به طرح شکایت می نماید. ح) فرم شکایت: فرمی است حاوی مشخصات هویتی شاکی و نماینده قانونی آن و اطلاعات مالیات قطعی شده که برای ثبت شکایت در سامانه دادما تعریف، طراحی و تعبیه شده است. ط) سامانه دادما: درگاه الکترونیکی است که برای تسهیل اجرای ماده 251 مکرر قانون مالیات‌های مستقیم الحاقی 1371 و اصلاحات بعدی آن به منظور ثبت شکایت و اطلاع از فرآیند رسیدگی در وبگاه وزارت امور اقتصادی و دارایی ایجاد شده است. ی) شعبه: واحدی است در مرکز عالی دادخواهی مالیاتی و تشخیص صلاحیت حرفه‌ای که به شکایت مودیان مالیاتی رسیدگی می کند و متشکل از هیأت سه نفره موضوع ماده 251 مکرر قانون مالیات‌های مستقیم الحاقی 1371 و اصلاحات بعدی آن شامل یک رئیس و دو عضو هیأت مستشاری، دو نفر دادرس و یک نفر کارشناس می باشد. ک) سازمان: سازمان امور مالیاتی کشور. فصل دوم : مراحل ثبت و طرح شکایت در مرکز ماده (2) به منظور تسهیل و تسریع در ثبت شکایت و رسیدگی به آن، فرم مخصوصی با مشخصات لازم در سامانه دادما ایجاد می شود. ماده (3) شاکی یا نماینده قانونی آن با مراجعه به سامانه دادما، باید نسبت به تکمیل فرم شکایت اقدام نماید. تبصره (1) در صورتی که شاکی جهت طرح شکایت و پیگیری آن دارای نماینده قانونی باشد، باید مشخصات نماینده قانونی به همراه مدارک مثبته جهت احراز سمت در سامانه دادما درج و بارگذاری شود. تبصره (2) چنانچه شکایت از ناحیه وکیل مطرح شود، می بایست به موجب بند (د) ماده 103 قانون نسبت به ابطال تمبر اقدام شده باشد. ماده (4) در صورتی که موضوع مالیات مورد شکایت مربوط به اشخاص حقوقی باشد، باید آگهی روزنامه رسمی مبین مشخصات آخرین مدیران صاحب امضا و تغییرات شرکت، در سامانه دادما بارگذاری گردد. ماده (5) شکایت بارگذاری شده از سوی شاکی باید خطاب به وزیر و یا مرکز تنظیم گردد. ماده (6) شاکی اعم از شخص حقیقی یا حقوقی حسب مورد باید پس از تنظیم شکایت در سامانه دادما، یک نسخه از آن مهور به مهر و امضای صاحبان مجاز را در سامانه مذکور بارگذاری نماید. فصل سوم: ترتیبات بررسی و اظهار نظر دادرس ماده (7) پس از بارگذاری و ثبت شکایت در سامانه دادما و صدور کد رهگیری، رئیس مرکز یا مقام تفویض شده از سوی وی،	

شکایت را برای اظهارنظر کارشناسی به یکی از دادرسان ارجاع می‌نماید.

ماده (8) دادرس در صورت کفایت مدارک و دلایل، تحقیقات و بررسی لازم به عمل آورده و سپس ظرف مهلت 10 روز اظهارنظر کارشناسی مستند به مدارک و دلایل کافی را پس از تأیید مقام مافوق خود برای رییس مرکز ارسال می‌نماید.

تبصره (دادرس صرفاً نسبت به موضوع شکایت، رسیدگی و اظهار نظر می‌نماید).

ماده (9) در صورتی که مدارک منضم به شکایت، از نظر دادرس ناقص باشد، مراتب از طریق سامانه دادما یا پیامک به شاکی اعلام تا ظرف مدت 30 روز نسبت به رفع نقص اقدام نماید. در صورت عدم رفع نقص ظرف مهلت مقرر، شکایت مزبور مختومه می‌شود.

تبصره (به موجب این ماده چنانچه مختومه شدن شکایت به دلیل عدم رفع نقص مدارک در مهلت مقرر و یا انصراف شاکی در این مرحله باشد، بررسی مجدد آن برای یکبار دیگر و با موافقت رییس مرکز امکان پذیر خواهد بود).

ماده (10) چنانچه دادرس احراز نماید که شکایت مودی در سایر مراجع قابل طرح و رسیدگی می‌باشد، شکایت در این مرحله مختومه و نتیجه از طریق سامانه دادما یا پیامک به شاکی یا نماینده قانونی وی و اداره کل امور مالیاتی ذریبط اعلام می‌گردد.

ماده (11) نتیجه بررسی و اظهارنظر دادرس مبنی بر توصیه یا عدم توصیه طرح شکایت در هیأت، توسط رییس مرکز جهت اتخاذ تصمیم و صدور دستور برای وزیر ارسال می‌شود.

فصل چهارم : ترتیبات رسیدگی به شکایت و صدور رأی در هیأت

ماده (12) در اجرای ماده 251 مکرر قانون، در خصوص رسیدگی به شکایت شاکی مبنی بر ناعادلانه بودن مالیات قطعی، پس از موافقت وزیر، پرونده شاکی توسط رییس مرکز به یکی از شعب ارجاع می‌شود.

ماده (13) در اجرای ماده 251 مکرر قانون، شکایات واصله با شرایط ذیل قابل طرح و بررسی در شعب می‌باشد:

الف) ادعای غیرعادلانه بودن مالیات قطعی شده، مستند به مدارک و دلایل کافی باشد.

ب) موضوع اعتراض در مرجع دیگری قابل طرح نباشد.

ج) دستور وزیر مبنی بر طرح موضوع شکایت در هیأت صادر شده باشد.

ماده (14) رسیدگی به اعتراض شاکی در هیأت به صورت غیرحضوری است. در مواردی که شعبه رسیدگی‌کننده نیاز به اخذ توضیح بیشتری داشته باشد می‌تواند از شاکی یا نماینده قانونی وی دعوت به عمل آورد.

ماده (15) چنانچه حسب مورد اعضای شعب، دادرسان و یا مجریان قرار به جهت یکی از شرایط موضوع ماده 91 قانون آیین دادرسی دادگاه‌های عمومی و انقلاب در امور مدنی مصوب 1379، معذور از رسیدگی یا تهیه گزارش قرار کارشناسی باشند، باید قبل از مبادرت به امر رسیدگی یا کارشناسی، مراتب را جهت اتخاذ تصمیم مقتضی به رییس مرکز اعلام نمایند.

ماده (16) پس از ارجاع شکایت به شعبه مربوطه، در صورتی که رییس شعبه جهت بررسی نیاز به دسترسی پرونده مالیاتی مودی داشته باشد، مراتب به صورت کتبی یا الکترونیکی از طریق رییس مرکز یا مقام تفویض شده از سوی وی، به اداره کل امور مالیاتی ذریبط اعلام و اداره مربوطه نیز مکلف به ارسال پرونده به صورت الکترونیکی و یا فیزیکی ظرف حداکثر 20 روز می‌باشد.

تبصره (1) سازمان مکلف است ظرف 6 ماه از تاریخ ابلاغ این دستورالعمل زیرساخت لازم برای ارسال الکترونیکی پرونده‌های مالیاتی درخواستی از طرف مرکز را فراهم نماید.

تبصره (2) به منظور دقت و سرعت در روند رسیدگی به شکایات مطروحه، سازمان مکلف است دسترسی برخط به سامانه‌های مالیاتی مورد نیاز و ایجاد بستر مناسب برای اتصال سیستمی به سامانه دادما را فراهم نماید.

ماده (17) به منظور رعایت اصل بی‌طرفی و حفظ استقلال هیأت‌های سه نفره موضوع ماده 251 مکرر قانون، هرگاه در جهت تکمیل رسیدگی و صدور رأی نیاز به تحقیقات و بررسی بیشتری باشد، شعب رسیدگی‌کننده می‌تواند نسبت به صدور قرار کارشناسی اقدام نمایند؛ مجریان قرار از بین دادرسان مرکز، مأموران مالیاتی سازمان و در صورت ضرورت با تأیید رییس مرکز از بین اعضای جامعه مشاوران رسمی مالیاتی ایران یا جامعه حسابداران رسمی ایران انتخاب می‌شوند.

تبصره () سازمان موظف است حق الزحمه کارشناسان منتخب (اعضای جامعه مشاوران رسمی مالیاتی ایران و جامعه حسابداران رسمی) موضوع این ماده را با درخواست رییس مرکز از محل ردیف اعتبار موضوع تبصره (2) ماده 186 قانون، پرداخت نماید. حق الزحمه مجریان قرار موضوع این تبصره مطابق جدول تعرفه تعیین شده از سوی مرکز قابل پرداخت می‌باشد.

ماده (18) مجری یا مجریان قرار منتخب مکلفند حداکثر ظرف مدت 30 روز از تاریخ ابلاغ، نسبت به تهیه گزارش و اظهارنظر کارشناسی صریح، مستند و مستدل اقدام نمایند. در صورت درخواست مجری قرار مهلت مذکور با موافقت رییس شعبه تا 20 روز دیگر قابل تمدید می‌باشد.

تبصره (در صورت عدم رعایت مهلت‌های مقرر در این ماده مراتب تخلف مجری یا مجریان قرار به مرجع ذریبط اعلام می‌شود).

ماده (19) در صورتی که شعبه، اظهارنظر کارشناسی را جهت اصدار رأی ناقص و یا مبهم تشخیص دهد، می‌تواند تکمیل و یا رفع ابهام را از مجری یا مجریان قرار مطالبه نماید. در این صورت مجری یا مجریان قرار مکلفند حداکثر ظرف 20 روز نسبت به رفع نقص و تکمیل نظریه کارشناسی اقدام نمایند.

تبصره (شعبه رسیدگی‌کننده در صورت نیاز می‌تواند جهت بررسی شکایت مطروحه، از مأموران مالیاتی ذریبط دعوت به عمل آورد. مأموران مذکور مکلف به حضور و ادای توضیحات می‌باشند).

ماده (20) چنانچه شاکی هم زمان اقدام به طرح شکایت نسبت به مالیات قطعی شده عملکرد یا دوره مشخص، در هیأت موضوع ماده 251 مکرر قانون و دیوان عدالت اداری نموده باشد به منظور جلوگیری از صدور آراء متعارض، رسیدگی به پرونده در مرکز تا زمان تعیین تکلیف پرونده در دیوان عدالت اداری متوقف و مراتب به شاکی و اداره کل امور مالیاتی ذریبط اعلام می‌شود.

ماده (21) در صورتی که شاکی در این مرحله انصراف قطعی خود را از شکایت مطروحه به مرکز اعلام نماید، قرار سقوط شکایت صادر می گردد، این قرار قطعی می باشد.

تبصره) انصراف شاکی در هریک از مراحل دادرسی و هیأت باید ضمن درج در سامانه دادما به صورت مکتوب با مهر و امضای مجاز به مرکز نیز اعلام شود.

ماده (22) هیأت با بررسی مدارک و مستندات منضم به شکایت و مطالعه پرونده مالیاتی مربوط و عنداللزوم اخذ نظریه کارشناسی، پس از تکمیل بررسی ها ظرف مهلت 10 روز اقدام به انشای رأی می نماید. رأی هیأت با اکثریت آراء قطعی و لازم الاجرا است. رأی صادره باید مستدل و مستند به اسناد و مدارک مربوطه باشد و مبنای پذیرش یا عدم پذیرش ادعای شاکی در آن قید شود.

تبصره) آرای صادره از هیأت های موضوع این ماده قابل طرح و رسیدگی مجدد با همان موضوع، در هیأت های مذکور نخواهد بود.

ماده (23) در صورتی که نظر اکثریت اعضای هیأت مبنی بر تعدیل مأخذ درآمد مشمول مالیات موضوع شکایت باشد، هیأت مکلف است مأخذ درآمد مشمول مالیات تعدیل شده را در رأی قید و دلایل تعدیل را مستندا ذکر نماید. رأی موصوف قطعی و لازم الاجرا است.

ماده (24) رأی صادره هیأت از طریق سامانه دادما به شاکی و سازمان ابلاغ می گردد. چنانچه امکان ابلاغ از طریق سامانه دادما برای مودی فراهم نباشد، مراتب ابلاغ از سوی سازمان صورت می پذیرد. به منظور افزایش کیفیت آرای صادره، آرای قطعی در صورت عدم مخالفت رییس مرکز در سامانه دادما علنی می شود.

ماده (25) به موجب تبصره (2) ماده 16 قانون تشکیلات و آیین دادرسی دیوان عدالت اداری مصوب 1392، رأی صادره از هیأت، برای اشخاص داخل کشور سه ماه و برای افراد مقیم خارج از کشور، شش ماه از تاریخ ابلاغ، در دیوان عدالت اداری قابل اعتراض می باشد.

ماده (26) در صورتی که در محاسبه مأخذ، درآمد مشمول مالیات تعدیل شده و یا در انشای رأی اشتباهی صورت گرفته باشد، موضوع با اعلام رییس مرکز، هیأت، شاکی و یا مدیرکل امور مالیاتی ذی ربط، توسط رییس مرکز جهت بررسی و اصلاح به شعبه ذی ربط ارجاع می شود. رأی اصلاحی به شاکی و سازمان ابلاغ و برای اجرا منوط اعتبار است. استناد به رأی هیأت بدون ضمیمه نمودن رأی اصلاحی فاقد اعتبار است.

ماده (27) سازمان مکلف است به منظور تسریع در روند اجرای رسیدگی به شکایات مودیان مالیاتی در هیأت موضوع ماده 251 مکرر قانون، همکاری لازم با مرکز معمول نماید.

ماده (28) هرگاه دادرسان و یا اعضای هیأت در تحقیقات اولیه و یا در اثنای رسیدگی احرار نمایند که علت ناعادلانه بودن مالیات مورد ادعای شاکی ناشی از اقدام تعمدی مأموران مالیاتی و نمایندگان سازمان عضو هیأت حل اختلاف مالیاتی بوده، مراتب به نحو مقتضی از طریق رییس مرکز به اطلاع رییس سازمان و دادستان انتظامی مالیاتی می رسد تا مطابق بند (1) ماده 270 قانون مالیات های مستقیم با متخلف رفتار شود.

ماده (29) مرکز در تهران صلاحیت رسیدگی به تمام شکایات مودیان مالیاتی سراسر کشور را با هر مبلغی خواهد داشت مگر در مواردی که به تشخیص وزیر در برخی از استان ها، هیأت موضوع ماده 251 مکرر قانون تشکیل شود. در این صورت هیأت های استانی برابر دستورالعمل مربوطه به شکایات واصله رسیدگی می نمایند.

ماده (30) مرکز در مواعید شش ماهه، گزارشی از عملکرد خود را تهیه و برای وزیر ارسال می نماید. بخش دوم: ساختار، تشکیلات و شرایط احرار اعضا و دادرسان مرکز

فصل اول-ساختار و تشکیلات:

ماده (31) مرکز در تهران و زیر نظر مستقیم وزیر تشکیل می شود. هر یک از اعضای هیأت سه نفره با پیشنهاد رییس مرکز و با حکم وزیر منصوب می شوند. مرکز در تهران باید حداقل دارای 6 شعبه باشد. تعداد شعب متناسب با حجم پرونده های واصله با تشخیص رییس مرکز قابل افزایش خواهد بود.

تبصره (1) اشخاصی که فاقد ردیف سازمانی در مرکز می باشند، به پیشنهاد رییس مرکز با حکم وزیر برای مدت حداکثر دو سال منصوب می شوند. این حکم قابل تمدید است.

تبصره (2) با پیشنهاد رییس مرکز و موافقت وزیر، احکام این ماده و تبصره (1) آن لغو می گردد.

ماده (32) هر یک از شعب رسیدگی کننده موضوع بند (ی) ماده 1 این دستورالعمل، باید دارای یک پست کارشناس باشد.

ماده (33) پست رییس مرکز همتراز معاون وزیر است و با حکم وزیر منصوب می گردد.

ماده (34) مرکز باید حداقل دارای 3 پست معاونت شامل دادخواهی مالیاتی

تشخیص صلاحیت حرفه ای

نظارت بر مراکز دادخواهی استانی، همتراز با مدیر کل ستادی و 2 پست مشاور همتراز با معاون مدیرکل باشد.

تبصره) پست رییس هیأت همتراز با مدیر کل ستادی می باشد.

فصل دوم-شرایط تصدی عضویت در هیأت:

ماده (35) رییس هیأت مستشاری باید حایز شرایط ذیل باشد:

الف- کارمند رسمی وزارت امور اقتصادی و دارایی و یا سازمان.

ب- داشتن حداقل دو سال سابقه عضویت در هیأت مستشاری مرکز.

ج- دارا بودن مدرک تحصیلی کارشناسی ارشد و بالاتر در رشته های حسابداری، حسابرسی، مدیریت با تمام گرایش ها، علوم اقتصادی، حقوق و علوم مالی و مالیاتی.

د- داشتن حداقل 20 سال سابقه خدمت دولتی که 10 سال آن مربوط به امور مالیاتی باشد.

ماده (36) عضو هیأت مستشاری باید حایز شرایط ذیل باشد:

الف- کارمند رسمی وزارت امور اقتصادی و دارایی و یا سازمان های تابعه وزارت.

ب- اعضای شورای عالی مالیاتی، مدیران کل و معاونان مرتبط با امور مالیاتی و همچنین (نمایندگان سازمان عضو هیأت های حل اختلاف مالیاتی و روسای اداره امور مالیاتی با حداقل 5 سال سابقه تصدی پست مذکور)، دادرس امور مالیاتی مرکز با حداقل 7 سال سابقه در پست دادرسی و پست های همتراز مرتبط با امور مالیاتی.

ج- دارا بودن مدرک تحصیلی کارشناسی ارشد و بالاتر در رشته های حسابداری، حسابرسی، مدیریت با تمام گرایش ها، علوم اقتصادی، حقوق و علوم مالی و مالیاتی.

تبصره) به کارگیری بازنشستگان موضوع بند (ب) این ماده که از اعضای جامعه مشاوران رسمی مالیاتی یا حسابداران رسمی مالیاتی باشند، به عنوان عضو هیأت با رعایت قوانین مربوطه بلامانع است.

فصل سوم - شرایط تصدی پست دادرس امور مالیاتی در مرکز

ماده (37) دادرس باید حایز شرایط ذیل باشد:

الف- کارمند رسمی وزارت امور اقتصادی و دارایی یا سازمان.

ب- دارا بودن حداقل 10 سال سابقه خدمت دولتی که حداقل 3 سال آن مرتبط با امور مالیاتی باشد.

ج- دارا بودن مدرک تحصیلی کارشناسی و بالاتر در رشته های حسابداری، حسابرسی، مدیریت با تمام گرایش ها، علوم اقتصادی، حقوق و علوم مالی و مالیاتی.

ماده (38) با توجه به سختی کار و تخصصی بودن امر قضاوت و دادرسی مالیاتی که در جهت تحقق عدالت در پرداخت مالیات و صیانت از حقوق بیت المال و احقاق حقوق مودی صورت می پذیرد، به منظور تشویق و جبران زحمات کارکنان مرکز که در امر دادخواهی مالیاتی همکاری می نمایند، علاوه بر پرداختی های معمول، ماهانه پاداشی تحت عنوان «فوق العاده دادخواهی مالیاتی» معادل هفتاد درصد مجموع امتیازات حقوق و فوق العاده های مستمر مندرج در احکام کارگزینی افراد معرفی شده از سوی رییس مرکز، از محل ردیف اعتبار موضوع ماده 217 قانون، تعیین و پرداخت شود.

تبصره) معاونت توسعه مدیریت و منابع موظف است مزایا و پاداش های اختصاصی روسای هیأت و معاونان مرکز را تا حصول نتیجه تکالیف مقرر در ماده 34 و تبصره ذیل آن، موضوع این دستورالعمل، مطابق مزایا و پاداش مدیر کل ستادی تعیین و پرداخت نماید.

ماده (39) معاونت توسعه مدیریت و منابع نسبت به ایجاد پست های پیشنهادی و ارتقای سطوح پست های مدیریتی یا همترازی آن، موضوع این دستورالعمل در ساختار سازمانی مرکز با اخذ مجوزهای مربوط از سازمان امور اداری و استخدامی کشور، اقدام لازم به عمل می آورد.

ماده (40) این دستورالعمل در دو بخش و مشتمل بر 7 فصل، 40 ماده و 16 تبصره تنظیم و از تاریخ ابلاغ لازم الاجراء می باشد. ضمناً این دستورالعمل در قالب پیش نویس آیین نامه اجرایی و به استناد اصل 138 قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران جهت تصویب برای هیأت محترم وزیران ارسال خواهد شد. با ابلاغ این دستورالعمل، دستورالعمل شماره 42543 مورخ 1384/10/18 وزیر وقت امور اقتصادی و دارایی و تمامی بخشنامه ها و دستورالعمل های مغایر با آن نسخ می گردد.

سید احسان خاندوزی
وزیر امور اقتصادی و دارایی

